

Francka. V klooster pojde.

Maks. Jdi se mi, da je bolna, kaj pa ji je?

Francka (pocasi). Ni bolna... samo časih zvečer, kadar je sem...

Maks. Kadar je sem?...

Francka. Kdo ti je povedal, da je bolna?

Maks. Na obrazu se ji vidi. In kaj je takrat, kadar je sem?...

Francka. Škaf je je.

Maks (ji bil sil do miže na desni, se okrene). Tvojega očeta!

Francka (prestrašena, tišje). Maks!

Maks. In bistega večera pred ~~se~~ ^{stirimi} /leti, ko je umiral njen oče...

Francka (sede sedi, izlegne roko). To mi resnica, to so sanje, Maks, gube sanje in Nina je bolna.

Maks. Mene mučijo zelo te sanje, rad bi jim prišel do dna. Tudi skoli vse stiči po teh grehah sanjate.

Francka in jaz noham s skrbjo, nimam mihi drugos...

~~Francka, kaj je... (se pravi, uporna, poverljiva, sklenjenina ročana).~~

Francka (vstane, poseže). Saj si rekel, Maks, da me ljubiš?

Maks. Tej, kerko se je že vsa zadrževal da nečisti zrak... Česa me ^{prestrašuje?}

Francka. Oče je velik in strasen in jaz bi se bresla zate. Ne reci ničesar...

Krnc (odpre gostilniške duri, zdaj ni levi). Maks!

Maks. Kaj pa je, stari?

Krnc (tišje, se ogleda po izbi). Maks, ali imas par desetih?

Maks. Prav nič, stari, prijem na upanje.

Krnc. Kje pa je Kambor?

Maks. Tukaj ga ni... Saj, Francka, prinesi mojemu staremu četrstintko, na moj račun! - Le si dilo, očka, vam bado že prinesli! (Krnc odide, Francka ga ujim.)

Maks (sam) ^{pojav} ~~je prišel, zgrinjalo dwin, donaco sebo~~. Rad bi da bi bile same sanje... (odgne zgrinjalo s donaco sebo, Nina pred njim, se skloni jokaje). Nina?

Nina. Rekli ste, da jo ljubite.

Maks. Ali gospodična Nina, - Ninica, stih!

Nina. Jaz sem Vas smela kerko rada - zakaj ste me tako lepo pogledavili?

Maks (ji ogne robec in ji ~~stiče~~ ^{stiče} solze). Saj ~~ste~~ ^{te} /smim rad, glej, Ninica, ubožica...

Nina. Kakor Francko?

Maks. Ja, Ninica...

Nina. Glejte, jaz sem Vas smela takoj rada... ko ste stili mimo in ste ~~se~~ pogledali gor in ste tako lepo pogledavili... Tukaj je ~~je~~ stičino pušti, gospod

Maks, ~~stičino~~ ^{stičino} jaz sem gledala zmirom, če prabete mimo. Toda ne smem dol, glejte, stiče ne pušti...

Maks. To vam je pač zelo dolčas...

Nina. O! - Nikče ne goveri z mano... stiče ^{in me, potboje} /ali jaz se ga tako bojim... tako bojim...

Maks. In kadar je sem?

Nina (se ga sklone z ročana, stakoma). Takrat Vas je zelo stih? Maks. Takrat Vas je zelo stih?

Francka. Oustite jo no, mama! (Klira odile na levo.)

Hana. Če pa ste ne pustite! - In kisti je bil spet sukaj, Lili: Mako. Koliko je pa spet pil? ~~In Stari~~ tudi piše sam zunanaj.

Francka. Saj je plačal, mama!

Franc (s posebnim nasmehom). Seveda je plačal!

Hana. Pa pojdi te y njo s stacno, gospod Franc. (Pospremlja po mizah in pozvne tudi: veliko mizo na levi zadržaj.)

Franc. Če dovolis Francka. (B. ogne entujp in se potuje, vzame steklenico in kozarec.)

Hana. Saj bi mi lahko neela vino! (Francker stacno in Franc za njo.)

(Iz gostilnice Kambor in župnik.)

Kambor. Steklenico, Hana, in predvečerec!

Župnik. Dobra dan, gospa Kamborjeva!

Hana. Gospod župnik, dolgo vas že nisemo videli! (B. obrise usta s predpremenom in poljuti župnika roko; pomaga steklenico.)

Župnik (smehljaje). Časi so se spremenili, gospa... (Hana na levo.)

Kambor (poudi na dolgi zadržaj). Zgodite, gospod župnik... ja prav ed sica me veselil, da sem spet prestopil prag se hiše... (Hana na levo.)

Kambor (je bil odložil entujp, poudi župnika stol zadržaj na uedi). Zgodite, gospod župnik! (Sedeta.)

Župnik (lede). Ne veste, kako mi je prijeto, da sva se tako nekerko zblizala in nič ne želim tako prisilno, kakor da bi bilo to zblizanje kakor možgice krajno in seeno.

Kambor. Tudi jaz želim to. (Hana prinese steklenico in kozarca ter šunko.)

Hana. Ne zamerite, da vam ne morem postreči boljše...

Župnik. Biveti ste prijazni, gospa.

Hana. Ne recite mi gospa, gospod župnik, saj me poznate, ko sem bila še dekla...

Kambor. No no, že dolgo! - (Hana umolkne in odide.)

Kambor. Hana je še zmiram dekla, ko mi je časih prav silno.

Župnik. Da... seveda... kdo pa bi si bil mislil, da se bo tako povzpeli tako visoko...

Kambor. No, da!

Župnik. Ali s pridnostjo in vztrajnostjo doseže človek mnogo in le pozrbiti ne sme, da mi dosege vsega samo in edino s svojo močjo...

Kambor. Jaz nisem tega nikoli pozrbil. Reklisite večraj,

F. Str. 7.

~~Kantor, da ne bojte povopeli tako visoko~~
Kantor. No, da...

Zupnik. Ali s prednostjo in vztrajnostjo doseže človek mnogo in le pozabljivi ne sme, da je dosegel vse, ~~česar~~ samo in edino s svojo ~~močjo~~.

Kantor. Jaz nisem tega nikoli pozabil. In da se dokazuje, zato sem hotel govoriti z Vami. Na Vaše zdraavje, gospod zupnik! (Vijeta.)

~~Kantor. Ne ste mi dali niti ena beseda, da Rebl ^{med nama} ~~je~~~~
da naj bo vse pozabljeno. Jaz nisem razumel tega ~~nič~~ besed, gospod zupnik. Mislim, da ni bilo med nama ničesar, kar bi bilo treba pozabiti.

Zupnik. Opustite, jaz sem le mislil... da ste bili ves čas terko blizu našim naravnostnikom in da...

Kantor. Tudi danes sem jim še blizu, ker so pač običajni ^{človek kakor vsi} ljudmi različne sorte. Ali drugače nisem imel spomina nikoli z naravnostniki vere in duhovnikov...

Zupnik. Zelo me veselijo, da ste se tako ^{naravnost} ~~po~~ povedali... Naravnostniki vere in duhovnikov, da... Toda ne zamerite, dragi gospod Kantor - slabo je odčitavo naravnoststvo, ali tudi mladenost je slaba. Tako se mi je zdelo, kakor da bi bili kolebali na to in na ono stran in kakor da bi si ne upali na glas povedati: "Tako sem in to mislim!"

Kantor. Dobra je odkritost, gospod zupnik, ali še boljše je previdnost. Kaj sem bil prej in kaj sem imel? ~~Kakor ste rekli: ubog~~ ~~zaklehan krmilnik!~~ In tak naj bi se bil ^{ko bi} ~~bil~~ ^{prva} ~~bil~~ v srednjo vrsto, ko bi me ~~lahko~~ ^{lahka} ~~zapisa~~ odpihnili? Danes je moja vsa Betajnova - ~~pisarniška je moja in spakarnica, pol fare~~ je v moji službi.

Zupnik. Veliko ste dosegli!

Kantor. In zdaj, glejte, sem lahko kon hram! - Kaj bi Vam bil mogel dati prej? Zdaj lažem lahko z obema rokama...

Zupnik. O, gospod Kantor!

Kantor. In dajal bom! Na Vaše zdraavje, gospod zupnik! (Vijeta.)

Kantor. Najprej bava govornila grandi farovža...

Zupnik (pufjino, izlegne roko). Le govornite, gospod Kantor, le govornite!

Kantor. Kuba se vleče ~~se~~ ~~je~~ celotno ~~svetovno~~ ~~let~~ in sive stena koliba stoji še zmirom. Če bi čakali na darove, bi čakali pre, da bi se Vam stuba podela nad glavo.

Zupnik. Res je, gospod Kantor, res je! Fara je uboga in bogatini so brezumni - razen Vas, gospod Kantor!

Kantor. Gotovo sem se bil namenil, da Vam sejo ~~fa~~ ~~svoja~~ ~~stanka~~.

je znan v teh krajih, priljubljen in tako dalje....

Jupnik. O, znan, o, priljubljen!...

Kantor. Torej?

Jupnik. O, jaz...! — Ampak, gospod Kantor, kralj: klev
groven farsovca, ki se je podira —

Kantor. Seneča, tudi klev groven. Rekel sem, da
bom daljal z obema rokama.

Jupnik (vedno, mu iz'oko, slovesno). Brez nadaljnjih besed! —

Kantor. Hvala, gospod Jupnik! — ~~Toda~~ ^{Toda} Jupnikar ne mislite
da mi je veliko ljubeči na postlandu; saj imam doma
skibi in leta čez glavo. Tudi glejte, gospod Jupnik, da
govorim odkritostno: vse bogastvo, ki sem ga pridobil
in v va oblast, ki sem jo dosegel, me ni posebno ne
veseli. To je navsezadnje tako majhno. ^{V svojih} ~~mojih~~ pari sem
kralj, ali moje kraljestvo je tako tesno omejeno;
onkraj plobe ne vedo s tueni ničesar.

Jupnik. O, prosim —

Kantor. Rodil sem se v nesreči: hini. O, da bi bil gršč
drugi in drugič svojo pot! Drugo in večje
bi bilo moje kraljestvo. Kar sem napravit doluge
v svoji pari, mi sammu preseda; rad bi bil
sobotnik svojega naseča, vsega naseča.

Jupnik. O blagi moj! Tada verjemite mi, gospod
Kantor, najmanjša dobitka, ki ste jo stonili, — in

Kantor. No, da. — Hana! (Hana pride iz domaće sobe.)
Se steklenico! (Hana odide.)

Jupnik. Saj ni treba, gospod Kantor, zaradi mene —

Kantor. E, vino je dobro!
Kurec (pregleda iz gostilniške sobe, se odhinja).

Kantor. Kaj pa je?

Kurec (se smehljaj, zadregi). Jaz bi vas prosil —

Kantor. Le malo počakajte! (Hana prinese steklenico.)
Saj staremu kam zunan celutinko.

Hana. Saj je že pil.

Kantor. Celutinko, ~~to~~ se prinese. (Hana odide.)

Jupnik. Kakš ale blagi! Vsek bogatec vinar, ki ga
daujete sinovatu, kam bo nekdeji dolternu pavrujen.

Kantor. Vedro ga bogatec. (Trčička s kozarcom.) Na Vaše zdravje!

Jupnik. Na Vaše, nrs poslanec! (Vedno.)

Kantor. Venuji ga se vinar, postlandu. Jaz ne
vem, da je meni vsaka stvar kerko strahovito

lejša, pot do najbližjega cilja tako dolga! Kar se
drugim ljudem, ki so slabši in krajzjinejši od
mene, kar tako poruči, je zame skero nedosežno:

razmakniti morem prej desetico zidov... Nekaj
ostudnega, stasinega je med mano in med zadnjim
ciljem... kakor velika senca vodi pred mano.
Jaz ne morem svobodno, brezskrbno peleti po stvari;
ki bi jo ud; drugim ji dovoljeno, meni ne.
pravijo da kradem, da ~~ropam~~ da sem krutalen...
In kerko je nepsalen to res treba, da je človek
skuten, ko mu je pollej žal; ali česom glepa
ne doseže, tje prča treba, da doseže zgrad. Jaz

Da sem se polastil njegovega premoženja! Saj se
pač spominjate, kakšno je bilo njegovo premoženje... Treba
je bilo čisto nova zgradba... Opekarnica, pivovarna
in vse skupaj mi bilo kakor pol solda vredno. Kaj
pocina, miren, - pijanec je bil in le suča za
njegovo hčer, da je umrl. ~~Da sem se polastil njegovega~~
~~premoženja~~ ^{nič} ~~daljšega mi ne ostanejo,~~

Jupnik (= zdenci, zender). O - nič! ~~Tudi to so same~~
Kantor. No, na Vaše zdenci, gospod Jupnik. - (Vije.)
Da bi park tako krdel, kakor jaz! Pijanec je bil
in ko bi za časa ne bil umrl, bi bila njegove
hči drudo bosa in naga. Tako pa se ji godi! ~~Božo,~~
~~pa dobesedno laži nekakih kolek, ki~~ ~~si se v kol~~
~~in plemišnjem bovskega čisto kakor njen oče.~~

Jupnik. ~~Da bi park tako krdel, kakor jaz!~~
Kantor. ~~Božo, pa dobesedno laži nekakih kolek, ki~~
~~si se v kol in plemišnjem bovskega čisto kakor njen oče.~~
človek pogleda komaj v obraz. In če jo vidijo tako,
blede in helno, ploviljino - precej krajše name,
jer sta ^{skradel jo je in jo, jo govorila, in} ~~čisto kakor njen oče.~~
fotografirani, ⁱⁿ ~~da je skoro bojim.~~

Jupnik. Zudje so hudobni.
Kantor. ~~Zato so hudobni~~ Tam bo živela v miru;
zadovoljna bo in tudi jaz bom zadovoljen. (Gre proti
domaći sobi, govori ubrzo.) Hana! Poklič! Nišo del!
(Le vrne.) Dal bi jo bil v kakšno solo - pa kaj bosa
gajo, ko ji zmirom boleha, čemu bi jo umrl
brez pothebe? Tudi bi na tisto tobako gajo, da bi čisto
(Junj se zgrliči stroiki kiti.)

Pepček (dvornjak leten fant, prijete od leve).

Kantor. Kaj pa je, Pepček?

Pepček (jaka). Francelj me je pahnul.

Francelj (desetleten fant, pogleda iz gori na levi). Saj nisem, aka
sam je padel.

Kantor. Sam pojdi, vzbojnik!

Pepček. Pahnul me je!

Kantor. Zakaj pa si ga pahnul? (Vane Francelja v narocje.)

Jupnik. (Z j, j, j, Francelj, karj dak si? (Gleda Pepčka, ^{ki se boji, ne})
po glavi.) Le nič ne jokaj!

Kantor. ~~Čakaj, falot, jaz se bom!~~ (Vane Francelja
malakho za uho, Francelj se smeje.)

Pepček. Je rekel, da me bo ubil.

Jupnik. O joj!

Kantor. Kaj si rekel?

Francelj (se smeje v narocju Kantorjevem). Saj nisem!

Pepček. Kaj sme?

Kantor. Ali ne veš, da bi te zapuli, če bi ga ubil?

Francelj. Zapuli?

Kantor. Zaprli, zaprli! Jato se ne sme ubijati!
(Ostavi Francelja na tleh) Le pojdi, ki falot, pa nikar
ga več ne pekaj! (Francelj zbeži na levo.) Ti si pa tudi
umerja, Pepček! Če se bo se enkrat pahnul, pa
ga nadepi! Le ven! (Pepček odide.)

Jupnik. Malega bo tieba dobesedno vzgajati.
Kantor. E, zmirom je boljše, če ji odrok živahan. In
čemernejši si nikoli nič.

Nina (prijde iz domace sobe in ostane pri duriku).

Kantor. Torej pozdravi, Nina!

Nina. Dober dan, gospod župnik!

Župnik (že bliže k nji). Dober dan, Ninica.

Kantor. In kaj?

Nina. Dober dan, steno.

Kantor. Pridi bliže, ne stoj pri duriku! (Nina prijde bliže.)

Župnik. Gospod Kantor mi je dejal, da mislite v kloster, Ninica? (Nina molči.)

Kantor. Odgovori, Nina!

Nina. Da, gospod župnik!

Župnik. Ali se veselite mirnega, pobojnega klosterskega življenja? Ali je vaše uče pripravljeno?

Kantor (že prosti nji; kjer je sedel, se sklene k Nini in ji pogleda v oči). Kje je sedel, se sklene k Nini in ji pogleda v oči.

Nina. Da, gospod župnik, pripravljeno je.

Župnik (jo prime za roko). Prav imate, Ninica, čaka vas najlepše življenje, življenje v Kristusu. Kaj bi imeli v svetni, Ninica?

Nina. Le malo jih je, ki si sklanjajo neomalenjavano dušo; le malo je čistega zlate, ki ostane svetlo in mlaki poželjive poslušnosti. Lepa je vaše prihodnost, Ninica...

Toda povejte mi odkritostino, ali ni morda v vašem srcu skriva se kakorinakoli nemirna želja? Ali se morda ne vzbudi kdaj rahlo obžalovanje v vašem srcu? (Nina molči.)

Kantor (sedli za njo). Odgovori, Nina! Ali ne obžalujete?

Nina. Nikal, gospod župnik! Zbogom, gospod župnik! (Se skloni k njegovu roki, da bi ji pogledala.)

Župnik. Ninica, kaj vam je? Jakkaj jokate, Ninica?

Kantor (velane Nina se združe).

Nina. Nisem jokala, gospod župnik!

Župnik. Saj vam leko volje po hcu.

Kantor. Oho!

Nina. Saj nisem jokala, steno!

Kantor. No, le pojdi gor! (Nina pogubi župnik roko.)

Župnik. Zbogom, Ninica! (Nina odide.)

Kantor. Kakor sem rekel: bolehave ji medu in nemirne misli ji gledajo iz oči. Najbolje bo za njeno selo in za njeno dušo, če jo odtegnem življenju.

Župnik. Tudi jaz mislim. — In zdaj pa dovolite gospod Kantor, da vas se enkrat prav pisnicu zahvaljujem — res, danesnji den je bil izmen najlepših — mojem življenju. Kdaj, pravite, da pičenu s parovjem?

Kantor. Takoj na spomled, gospod župnik. (Župnik si oblači kufijo, Kantor gre k itacemu in odpre dur.)

Francka — Dober dan, Marko — ali ni bil Berndt tukaj?

Francka (zgodaj). Je sel.

Kantor. Da mi ne posedaba z Nino po gostilute, med ljudmi! — (Zapiše duri.) Treba je samo, da jo skedo malo pogleda, Nino — (Vzame klobuk in si ogrinja kufijo) posebno odkar je ta potepeni

Maks. Kerkar da bi se zdejle za zmirom postavljal... sam ne vem...

Francka (Lisje). Saj sem ti rekla, Maks... povedala bom ocetu in njemu... pa naj bo kar hoče...

Maks. ~~Samo to se prosim, da ne reci nikomur nicesar in da mi ne govori z mano...~~ zdej je že vse prepozno... In pa, Francka, nič mi ne zmeri, če se bo kaj zgodilo... kaj hudega in gudega... ~~jaz bom zmirom mislil na te in žal mi je tebe...~~

Francka (proste). Maks, ti mi povej — kaj ti je težkega pri srcu... Maks. Se pojdi, Francka... (ji stisne roko) no, zbogom!

Hana (prinese večerjo). Francka odide v staceno, Hana v gostilnico.)

Kruec. Lep kos!

Maks. Član imam stari, le pijava. Bi kotovih bečičih je še zmirom bolj dostojno nego kvasi pi bečičih. (Lisje.) Jaz ne vem, da je tako težko, napraviti kaj poštenega; lumpenija je plakej stbrijena. Nože se mi krečejo, nisem mislil, da sem tak slabši. Ljubezem mi je v nogah, neče stam.

Kruec. ~~Maks~~ Malo predci si pil; sedi in jej!

Maks (sedle). Ali ste pozurli Martina Kaulorja?

Kruec. Naj v miru počiva; jej, Maks!

Maks. Ali ste bili zadnje čase kdaj pri njem; sliši dve leti, ko je umrl?

Kruec. Jej, Maks, jej, pa guski urlice pri miru!

Maks. Oče, v moji glavi kljuje tako strupena mizel, da jo moram izgovoriti. Prišla mi je, sam Bog sedi kako in zdej vem, da je resnična. Tod je zapisana na stenah, na vseh obrzjih.

Kruec. Ti si pijan Maks; ne meni se za babje govorice, lahko ti ti škodavalo.

Maks. Oče, Kaulor je umoril njegovega očeta.

Kruec (plane trepetaje in se ozre).

Hana (pide od leve). Francka! Francka! (gre proti staceni.)

Francka (iz stacene).

Hana. Pojdi gor, Francka, k Nini! Prizgi vse luci!

Francka (obstane, strahoma). Jezus, ali je že upel —

Hana (stopi na stol in prizgi svetilko, ki visi od stropa.)

Pojdi brz gor, Francka! (Francka na levo.) To je kliz; stonček je zmirom v stehu! Da bi bila že z doma!

Maks. Kaj je z Nino?

Hana (stopi ostoli). Bolna je, klede se ji! (Odide v domaco sobo.)

~~Maks~~ Maks. Zdej ko je pisel čas, se ~~ga sam kajim~~ ~~opastel je pred mano spet do stropa. Hovili ste mi veliko ~~travos~~, oče, da ste me napravili tako majhnega in slabega... in da, jiti zdej le zmirom dobivam po hraba, ~~in~~ sam pa ne morem udariti... (Vzame koproec.) do duā, da pojde do neg! (Zpizje.)~~

Kruec. Če ti je slabo, Maks, pojdi spat...

Maks. Ali zdej se mora dovoliti, kerkar je ~~to~~ boedi... Umoril ga je, oče, in jaz sam vam pokazem, kako ga je zdelal. Pogledajte mu v obrz, kadar pride... Kadar pride, mu pogledam v obrz... ~~in kadar pride,~~

... in obrat, mi pogledam, sč, in stopim
predenj in ga pozdravim — —

(Na levi se duri odpič, nastopi Kantor, smeje, v sukubi,
klobuk na glavi, v nočnu francelj, ki ima v rokah njegovo palico.)
Maks (velane in se oklene) — morivec!

Kantor (izpusti odsko, omahne za korak proti durim,
kakor v sanjah, jecaje). Kdo si?

Kruec (je bil planil ^{poživiti} kvišku, da je prevrnil vino).

Maks. Japri duri, Kantor, da kdo ne ^{vidi} ~~in ne vidi~~ —
odsko ven, Kantor, da ne bo stival, če bi ~~ga~~
zaklicala —

Kantor (je mehanično potisnil odsko ven in zapel duri).

Maks. Zakleni jih, lahko bi kdo prišel!

Kantor (zaklene duri).

Maks (~~stopi~~ stopi na stol, privije luci). Upitrimo luc,
noben morivec, je ni močil pri luci... In zdaj
je slebe samo ^{hladne} moči... Le korak naprej... čisto
brez storku... Idari se govija je dve leti, neče poginut...
Njegova krivda!... Naj napravi drugim postava... In
cemeru je in nenemu... lahko bi mu pristo na ušel
da bi premenil testament... da kaj bi bilo pollej
s svojim kaljevstvom? Ne čakaj več... to samo
moči... ^{bojstveno} ~~moči~~, ~~gobjaj~~ ali se ti kesajo nože?... Polagoma,
siho... stari spi... spezno, siho...

Kantor (je bil čel medtem počasi, spezno proti mizi,
kjer sedi Kruec, skočil ji pule; Kruec sedi mieno,
kakor skamenel).

Maks. Primi, stian!...

Kantor (je skočil k Kruecu, preko mize ga pijel za vrat,
Kruec zaklicati).

Maks (privije luci navzgor, drugin glasu). Kaj počnete
gospod Kantor, ~~oprostite~~? Kaj se vam blide?

Nina (iz domače sobe, v nočnem kila, samo urojo se priti.)
Oče! Oče! (se oklene Maksa.)

Maks. Sanje, Ninica, sanje! Nikče ni klical! —
(Kantorju ki stoji v ozadju hledi): Sanje!

Kantor. Sanje!... (bi pogledal z roki preko zele.)

(Hana in Francka (iz domače sobe.)

{ Francka. Nina!
Hana. Osk! ~~acuma~~

Maks. Le pojdi gor, Ninica!

Nina. Sanje, Maks?

Maks. Sanje! Le pojdi gor. (Hana, Francka, Nina — odidejo.)

Maks. Kaj ~~van~~ je bilo, ~~stari~~? Delo ste prepadevi.

Kruec = ~~delo~~ (sedi na trepetajoci, roke ob kolenuh, glasno
shlanjemo). ~~balji~~ ~~van~~). Delo se mi je, Maks —

Maks. Sanjalo se van je. Pojdiva, ~~van~~ Vi ste malo
preveč pili, oče, saj se van nože spletejo. (Vzame
Kruca za roko, odide.)

Kantor (napravi korak naprej, sede pri mizi v ozadju, naclou
glasno v dlan). Jdaj jih ni več moči izbricati!... In zdaj
je konec — samo še tole noč, do jutra se močda...
še do jutra bi živel rad... In vse to, vse to
življenje za kak konec? Tako ~~ne~~ pljuvali...

na moj grob, vse moje kraljestvo bodo izgubili! 16.
in slike... slike ^{bodo kralji} ~~bodo pogurali~~ ^{jih bodo poravnali!} ~~stani, kralji~~
~~jih bodo!~~ O! (Velane.) Kakšen strah je bil obšel!...
Francelj! (K durim, jih odklene.) Francelj! (K durim
& domaćo jabo.) Francelj! (Francelj pride.) Kambor ga
vzdigne & navoči.) O si, fant moj! Le smeji se, Francelj!
Midva se ne dave ^{kar} ~~ker~~! ~~hahaha~~... Rajsi: slo drugih,
midva ne! Ali: bi se lepel z mano, Francelj?
Francelj: O, ^{precej} ~~da~~! (Ga pišne za lice.)
Kambor: Bravo, Francelj! (Otklekne in se lepe
z slikom; Francelj se smeje na glas, ~~hahaha~~ Kambor.)

Drugi akt.

Soba v stanovanju Kamborjevem, opremljena kakor salon na desni, barve ~~zaprte~~ ^{temne}. Na levi ~~strani~~ ^{okna} okna s temnoredicini zastori, blizu okna mizica. Vozdruje na levi vrata v obednico, na desni vhod s koridorja. Na desni strani duri v spalnico. Na sedli okrogla miza s stoli in fotelji. Tvedilka, ki stoji ^{na mizi}, je slabo privita in skoji zeleni senčnik ~~pa~~ ^{zaprta} ~~na vrata~~ ^{luc}.

Nina pri oknu; odmaknila je nekoliko zastor, tako da pada v sobo pramen mesečine; duri iz obednice ^{se} odprta; vstopi Francka in prsti duri samo prst; iz obednice se sliši govorjenje, quencijski kozurec, smeh.

Nina (se sklene od okna). Ne pride.

Francka. Jaz bi rada, da bi prišel — in se bojin.

Nina. Če porlovil se ni od mene.

Francka. ~~Še~~ Oče ga je povabil; menda pride, ker sem mu pisala jaz.

Nina. Jutro ker si mi si pisala?

Francka. Jutro, Nina, da se porlovi od tebe.

Nina (se stisne k nji). Francka, jaz ga imam tako rada. Morda se pride uccoj; jaz črkam te z mislo. Tu če pride, potem ne pojdem jutri v kloster. ~~Morda mi je odpisal, da ne pojdem.~~

Francka. Jaz bi bila v kloster s tebo.

Nina. Ti, ~~bi~~ ^{bi} ~~šla~~ ^{šla}? Francka?

Francka. O Nina, meni je tako težko ... (Sele in zrakijo steno)

Nina (se splovi k nji). Francka! Francka (prijete v loveki obleki, s puško na ramu). Dober večer ... sami, dekle? ... malo sem se bil zpegnil! (Postavi puško v kot in den kloster na stoli)

Francka (velane). Dober večer, Franc! Se pojdi uccoj; ~~sem~~ so že vsi tam.

Franc. No, gospodična Nina, Vi se borej porlovljate?

Nina. Ja, gospod Franc.

Franc. Kako ... ali ste kaj zadržani? Malo, sveda! Pa Vi ste kakor netvarjeni za kloster ... čisto nuniški obraz ... Kdo pa je uccoj?

Francka. No ... gospod župnik, in sodnik, in ...

Franc. Pa morda se niso povečevali?

Francka. Ne se.

Kambor (iz obednice). Se ni Makar?

Francka. Ne.

Franc. Dober večer, gospod Kambor.

Kambor. Kakšen pa Vi ... in kako poguo?

Franc. Izvil sem okoli, po gozdu ... to je moja veselje ... ampak zrci se mi lahko ^{noter} ~~potolajo~~ okoli.

Kambor. Se uccoj, da ne boste kosti obiral. (Franc odide)

Tudi ti, Nina, ~~se~~ ^{uccoj} se nisi v kloster. (Nina odide.)

Kambor (pogleda skoji okno, Francka, ki gre za Nina). Menda si govorila zadržani z Makarom?

Francka. Samo enkrat po šestem večeru, ko je ~~ga~~

Kambor (se hitro sklene). Kaj je bilo tisti večer?

Francka. ~~Na je prišla Nina~~ ~~da~~ ~~bi~~ ~~bil~~ ~~zadržani~~ ~~pri~~ ~~uro.~~

Kambor. Kaj ~~pa~~ sta govorila?

Bozno je že povredi sliske ~~franca~~ (Odi se.)

Francha (stoji mimo); zaklice s listom, plinim glasom za očetom, ki je že zapel nade za sabo). Oče, ne stovite mi žiliga!

Bernad (iz obednice). Francha? oče da je povabil Francka?

Francha. Povabil ga je, pa ni prišel... ~~ga ni bilo.~~

Bernad. ~~Pa Francha, sedi Troj obhaj in... seji.~~

Francha. Ne nocoj, Mamo, ne gredite. (Cisto k nji.)

Franc (pide nprej). Kaj pa je s tabo, Francha? ~~Pa je prej~~

Francha. Pusti me, Mamo... nocoj.

Franc (tiži in bolj pizano). Francha, meni je nekaj pri-
eren, da bi te prosil.

Francha. Ne nocoj.

Franc (jo prime za roko). ~~Ti...~~ Meni je ležko... ~~da...~~

Francha. Vse se je spremenilo, Francha, med nama.

Franc. Ti!...

Francha. Pusti me nocoj... slabo mi je, da bi umrla.

Franc (nekoliko stbujen, skoro jecaje). Jaz vem, da je ~~se~~

spremenilo... sam sem videl... ti!... samo to mi povaj; -
ali me imeni se malo rada?

Francha. ~~Ne~~ Ni me ne presaj nocoj.

Franc (obtoji nem, nato jecaje). Ti... ti... (Pohlebane poleg
stole, isče njene roke.) Francha... kaj si ti stovila, Francha?

(Francha odane, Franc diži njene roke, odane.)

Franc. To si rekla samo mladi, ti! - Povaj, Francha,

cisto veno te prosiam in brez vse srle, se me
imeni se malo rada... samo malo, Francha... prenic...

ne odgovoji precej... (kriteje) saj ne zhtevam
veliko od tebe, Francha... samo koliko, da lahko
poreces' natihoma: "Malo se imeni rada, Franc!"

Vidiš, Francha, kako te prosim... cisto pomizno
in par po beasiko... in ne veliko, Francha!...

Francha. Ne zamernim' jaz, se med mano... ležko mi
je bilo, ~~in mi... iz mojih povodov.~~ Ali vse se je spremenilo;

ni me misli, kaj je bilo med nama. In mi
več me ne presaj... pojdi noli in budi vesel, Franc,
meni bo lahko, če boš vesel.

Franc. Koberne dinge besede, Francha, nič drugega mi
ne moreš povedati?

Francha. Nič drugega.

Franc. Vsi čas si se igrala, vse dolgo leto?

Francha. Nisem se igrala s tabo; ne misli več,
kaj je bilo. Kajaj ne pride, zato ne spominjaj;

in usmilil se, ~~da~~ Franc, in ne očitaj mi ničesar.

Franc. Ti se ~~ne~~ nisi usmilila; s tole majhno
roko, Francha, si razdela zdaj ~~me~~ moje življenje
in nikoli več ga ne bom mogel revidati.

Francha. Usmilil se.

Franc. Jato, ker je prišel rycapan in nepočest in
izgubljen, ~~nesrečno~~, zato se je precej vzel... vso,
kakor si stala pred njim. No, glej, zdaj sem
jaz tudi izgubljen, brez doma, vagabund; tako lepo
sem si bil usmilil, samo boji se ~~se~~ gorke

gleda, samo božjo srce, — no, vidis, zdaj je šlo
vse to mimo, kakor senca... Francka, zdaj stojim
pred tako razcapan, nepočesan, izgubljen in se posim
kruha, ljubezni...

Francka. Ne mudi me. Ne morem ti biti ničesar, samo
žalosti in strahu, to sprejmi v bogejine, drugega nimam.

Franca. ~~Jaz~~ ~~pa~~ bom lovil se zadnje ostankе liste
srca, ki sem mislil, da je, in je nikoli ni bilo.

Ne bom je izpuštil tako hitro. ~~Pa~~ Juriem sem
bil nemnen in počesen, in vendar sem dosegel po
miliki več nego drugi. Dkoma bodo vedeli, da je

bila ^{moja} Francka, — in jaz te ne izpuštim. Boš videla,
jaz bom vesel in razposrjen kakor vsi drugi

na zabundi; če ti je dolgo, ~~siget~~ ^{zopalem} svojo belo hišico
na hitu, da ne bo nobenega slediti več po

dolgocarni konvalescenci — (Francka se skrene od njega
in gre proti Juriem - obednici) — Ne, Francka, potopi —

kadar boš govorila, mi reci resno in s kakorimim
hočesi poudarkom, da se gre zdaj za življenji in smrt —

Francka (prestrašena). Franca —
Franca. Reci mi to čisto resno. Gledaj glej, Francka,

jaz ti ne morem ničesar očitali, ali vplašim
koliko, da dan počaka še svojo postlenost, ~~postojnost~~

in bojazljivost.
Francka. Kaj hočesi?

Franca (hladneje). Tebe, Francka!
Kambor (iz glavnega vhoda) (Francki). Nikogar še?

Francka. Nikogar. (Obide - obednici.)
Franca. Ali pričakujete Maksa?

Kambor. Bojim se, da ne pride.
Franca. Hitro ste se sprizgajili z njim.

Kambor. Kaj vam ni pogodil? Velikisan fant je.
Franca. Na verk naci, drugače bi se ne bali,

da ne pride.
Kambor. Ej, prijatelj, odkod te zbadljivost?

Franca. Iz iste sklada, kakor vaše prijazno pričakovanje.
Kambor. Še iz njegovih oči je pogledalo nekaj.

Človek, povsed strahovi!...
Francka (pride z otrokom iz obednice).

Franca. Oče, jaz se ne maram iti spat.
Kambor. Kar precej!

Franca. Oče, rajši bi se še malo tepla.
Kambor. ~~Spas~~ Franca, midva se nocoj ne bova tepla.

Franca. I kom pa?
Kambor. Te spat! (Obide - obednici.)

Franca. Francka, jaz se ne gram.
Francka. Buj, oče bodo hudi.

Franca. (pogleda priko, jo prime - roko). ~~Spas!~~
Francka. Ali boš pustil to pri miru?

Franca. Čegava pa je?
Francka (za prime za roko). Spas! Te pojdi, Pepček!

Pepček. Ali gre Nina za Jurijem stran?
Francka. Za Jurijem! (Kubi spalnico, odpre Juri.)

Maks (pride iz glavnega vhoda, obray bolj spal in obleka
bolj zamenjavljiva nego prej). Isker recer, Francka!

Francka. Maks!

Maks. Samo' poslovit sem se pisel. Kje je Nina?

Francka (polisne oči v spalnico). No, spat! - Maks, polipi, da prizgem luč. (V spalnico, vrata odprejo odprto; Francka govori znotraj.) Izgajta se še malo, pecej pitem.

Maks (sam). Tako ^{bojinsko} kakor da bi bil sam hudo lelec. (Se ozi na pritožbo) ^{z namakanjem} kaj je pripravljena game?

Francka (pitem). ~~Prigla si mi; da bi se sedela, kakor si mi pisala?~~

Maks. ~~Kaj si storil s tvojim pitem?~~

Francka. Gdaj me je stih, da si pisel, Maks; ~~jaz se bojim zate.~~

Maks. ~~Nic Francka, samo' prepovedat sem ga ne morem nič.~~ In da se bojis game, to je vse, kar si mi hotela povedati?

Francka. Kaj si ti storil z mano? Gdaj, ko te imam ~~čisto~~ od srca, od vse rade, mi je tako, da bi umela.

Maks. Odpusti mi, Francka, če sem te gube goljufal. Ali misli si gdaj, da je vse prepozno? Misli si, da da je bilo bogvekdaj in da ne more biti več. ~~Pa~~ prav tako, Francka, dušica, kakor je Janez jezen in mrak, in ne more biti pomlad. Saj so urjine rake preslabe, da bi razgrnile mrežle, čemu bi žalovale?

Francka. O ne, Maks, nič mi prepozno. Samo' zamej se in hodi vesel in misli, da je pomlad, pa to pomlad, glej, pa to vse dobro.

Maks (jo prime za roko). Tukajle sedi, Francka (Francka sede v fotelj; Maks ji položi obe roki na lica) in hodi vesela in miha in me poslušaj. (Sede na stol k nji, drži njeno roko v svoji.) Ko bi te jaz zdajle objel skoli pač in bi te pitienil k sebi za zmirom... za zmirom Francka (se skloni k nji prime obe njeni roki, njo ji izmesti in velani) ^{Prigla si mi; da bi se sedela, kakor si mi pisala?} ... za zmirom...

No, Bog, ~~Francka~~ ^(Prigla si mi; da bi se sedela, kakor si mi pisala?) to bi bilo sladko, kakor uhadeno bogudno, in peklo bi me ~~račelnis~~ ^{račelnis} kakor uhadeno bogudno. (Sede.) No, hodi ~~mi~~ vesela in miha in me poslušaj... Lahko bi ti napravil prijazen ~~Francka~~ dom in lepo, tiho življenje - zate bi ~~ti~~ ^{ti} ~~moč~~ imel še zmirom koliko moči, da bi vse to pridobil. Pa kadar bi sedela v hiši, ~~bi~~ ^{bi} ~~moč~~ bi te pogledal z ljubeznijo in souritvom in bi moral stran, Francka, ur celo, da bi se stih od srca in od poštenega kesanja, ker nisen storil, kar bi bil moral storiti.

Francka. Ali me nimaš nič več rad, Maks?

Maks. Poslušaj, kar ti pripovedujem -

Francka. Nič ne razumem, kar pripoveduješ. Pusti vse drugo, Maks, in povej mi samo, če me imas rad.

Maks. Čistil bi zmirom, da sem te kupil za svoje poštenje. Torba na ulici bi bila samotna čenca, nevedna tebe in mene. Ne smes misliti, da sem ves tako nisen in udan, kakor so miine in udne moje besede -

Francka. Maks, tako sem se jškale ~~zate~~ in tako sem se čakala, in ti zdaj ne govoris z mano.

I kom govoris; Maks, da ne recis ljubeznive besede, da gledis kako neprijajno?

Maks. Res je, Francka, - morda ni vse tako, kakor sem ti ~~priznal~~. Ali ce ti prav resno recem, ~~isto~~ brez vsakega nadaljinega uylaganja, da je mojega zivljenja konec in da mi vseci nimajo pravice do ljubezni; tedaj mi to verjemi, Francka, in mi ne sprasuj.

Francka. Zakaj si pilil in si rekel, da me ljubis?

Maks. Ker sem te ljubil, kakor se ljube ljubim. (gladi ji roko, komaj se ovlada.) Francka, ali res mislis, da je prepozno? ~~Ali sem jaz~~ ^{morda se mudi} Ali si ti kiiva, da je ta hica zaklela? Da hodijo mitveci sod? Kaj najja brizajo drugi ljudi?

Francka (veelo, se ga oblene z roko). Maks, stran od tod, (sepetajica) Maks, se ucoj!...

Maks. J^{stano} tako Francka, v novo zivljenje, (Klojita roko v roko.) Kantor (iz glavnega stoda, blabuk anglica). No, saj ste tukaj.

Kako je? (dene blabuk na zepo.)

Maks. Dobro.

Kantor (Francka). Idi k otrokom! (Francka v spalnico.)

Kantor (gre k duim v ^{spalnico} ~~stodnico~~, ki so bili samo pripetli in jih zgre). Sedite, (vide najj; sede k mizi v obedni.) Saj ste si pa mislili, da sem Vas bil povabil zato, ker bi jaz sam sed gouvail z Vami.

Maks. Jdeto se mi je. Toda jaz nisem pilil ^{zategadel} ~~pravi~~ temeci da bi se poslovil od hene Vaiege bratance.

Kantor. Govorila bona cisto stvarno, kakor se upadobi ~~ponatim~~ ljudem, ki si nimajo niverar pihivati. Ali ste pineeli vecu robo? Povejte ceno!

Maks. O cem karantava?

Kantor. ~~Veliko vam ne mensem dabi, dragi gospod; povejte se, kakiko, moga. To je prav. In drugo jeto, jaz nisem stiskavel; koliko me, poznate, dragi gospod. Jaktevajte svobodno, kako pr dovolite, da vam dam svoj blagovlar na ^{izloz} pot in da zaprem vse duri za Vami.~~

Maks. O, gospod Kantor, jako se motite. Nisem pilil sem po kupciji.

Kantor. No, dobro, - le pivijte ~~not~~ ceno, jaz se ndam. Rad bi se stesal de reci, kakor situe muke: ali se vam je pripetilo kdaj, da vam je bilo do surti hublo, ker vam je bravela muba pred nosom? ... Res mi je neprijetno, zato le pivijte navzgor.

Maks (vrtane). Rekel sem, ~~vam~~ da nisem pineel vecu. Kantor (ga pineje z roko). Jdaj Vas ^{drziam} ~~pram~~, zdaj vas ne izpustim. Sedite!

Maks. Kaj mi pomjate?

Kantor. Govorite od uca, nic se ne zmirajte! Verjevalte mi, da mi je težko in grenko, kakor mi ni bilo por se ~~nikoli~~ v zivljenju. Ce bi se bila stvar sama naredila, ob drugem casu in ob drugih pilikah, bi ne bilo nic nelepega na nji. ~~Tako~~ ^{pa mi} je težko ~~zato~~ bi rad,

pojde v kloster. Rekel sem, da ne muram plota in ne vesti, če mi je kamen na poti, ga brcnem stran. No, ukazujte, postkucite!

Maks. Okradli ste jo, vrnite ji očetov denar.

Kantor (sede, pisiljeno misel, s čudnim nasmehom). No, dalje!

Maks. Okradli ste mojega očeta, okradli in ostrapili ste vse, ki so vam prišli naproti. Vaše kraljestvo je ukradeno, kolikor je v njem hrane, ste jiti Vi okradli, ste jiti slekli, ste jiti vsi na cesto. — Kruno z glave, žezlo z roke!

Kantor (kakor prej). Dalje!

Maks. In doli boče kruno z glave, žezlo z roke! Niti koraka ne dalje, ne za palec ne boče razsijali kraljestva. Ali ste čutili, ~~kdaj~~ se že giblje tam doli, da se že upirajo Vaši slugi? To je moje delo, kralj veličastni, to je plot, je vest!

Kantor (velane). Kdo mi sname kruno z glave?

Maks. Jaz.

Kantor (se nekoliko dotakne njegove rame, se zameje in stopi par korakov po sobi). Gospodak mladi, ~~odkud~~ ^{odkud} pa ta pogum? Odkud ~~pa~~ ^{pa} ta moč v Vasih ^{močih} rokah? Kje pa me mislite prijeti, kam udariti?

Maks. Sami ste se slekli pred mano.

Kantor. ~~Ali se~~ ^{Kaj se} prijatelj, ali se prij se! Ali se vam sanja? (Se nasloni na mizo, govori veselo.) Saj vas bodo zgruli, prijatelj, če boste govorili take neumnosti. V nočnico vas bodo vdati!

Ali veste, kdo sem jaz? Kantor, kralj na Betajnovi! In kdo ste Vi? Zgubljen študent! Bodite pametni in premislite: če bi bila zdajle moja srbinja vsa krvava in bi Vi prišli in bi pohajali, glejte, moril je, se ves je kraver! — ~~pa~~ ^{precj} bi Vas zgrabili za lase in bi Vas gnali v nočnico. Kralj na Betajnovi mošice!

Kaj se! In čelo, in dolgo časa se je malo postkopil o krovo! — In če bi bilo sisti večer, prijatelj, sisti večer sto in sisoč ljudi praven in bi sto in sisoč ljudi videlo in slisalo, bi se skrnili s stran in bi rekli: Kralj na Betajnovi mošice!

Kaj se! To se nam^{te}le tako sanjato o, prijatelj, in vdati bi Vas v nočnico! —

Maks. Gakaj ste se ponižali?

Kantor. ~~Rečnico mi je žal, obita me je bita slabost.~~ Ker ne muram, da bi ljudje gdo sanjali o meni. Tiste neumne sanje, sisle govornice bi mi ^{pa} ne zastavile niti pediti mojega poba, ali bile bi mi zoperne, kakor slabo vreme. Če dežuje, grem svojo pot dalje, ali jezi me, da dežuje. To je vse, to je ves moj strah in nič več.

Mobilizirale se nad mano.

Maks. Tako sem se dorej mobil in resnično mi je žal. Pravite, da vam se morem zastaviti poba — no, postkuciti je nevedule koba, pa naj že bo, kakor je boja valja. Jaz sem se že

od nekdanj ukuenjal o stvarmi, ki sem vedel naprej, da se mi izjalovijo. To je moja usoda, glejte! (Se napravljaja, da bi odšel.)

Kantor. Poljube! ~~Pa~~ ^{hoo} mano je ~~razna~~ narobe, te premislite si to! Kadar se s kakšno stvarjo ukvarjam, se mora posvečiti, pa če jih sto pogine zraven. Jaz nisem kvi, premislite, če mi je pot zastavljena in vejenite mi, prosim Vas, da bi hodil lažje po gladki poti. No če ~~ta~~ polena ne prelomim na kolemu, moram vzeti pač sekiro. Premislite, prosim Vas!

Maks. Kabanke Vas razumem, ali naj bo, kakor je božja volja.

Kantor. Samo se krenotek predavite. Takrat, glejte, ste ~~me~~ ^{me} bili zgrabili za vrat, tako nenadoma ste me ~~zgrabili~~ ^{zgrabili}, ste ~~se~~ ^{se} planili name iz teme, da sem se ovesestil in da ste me vodili za roko.

~~Abi gdoj je ...~~ ~~pa ste blabi, da predavite.~~ Ker ste me videli slabega in ponižaneza, me se danes ne vidite s težnimi očmi, ne veste se, kdo sem jaz.

Maks. Predvnil sem do dobeje in dovoliti se ~~se~~ ^{se} ~~po~~ ^{po} ~~le~~ ^{le} ~~na~~ ^{na} ~~mislim~~, da ni nimare ničesar več povedati.

Kantor (je postal obednici, blizu vrat postane in se sklene k Maksu). Ničesar več?

Maks. Ničesar.

Kantor (odpre duri v obednico). Nina! (Nina pride.)

Maks bi se rad poslovil od sebe. (Kantor odide v obednico.)

Nina (hitro k Maksu, mu da obe roki). Vendar ste prišli!

Kako sem Vas čakala!

Maks. Zbogom, Nina!

Nina. Samo zbogom?

Maks. Samo zbogom, Ninica. Jaz sem sem ubog in slab in žal mi je, čem sem Van kdaj kaj obljubil.

Nina (omahne, diho). O! Jaz sem Vas čakala ves večer ves čas... o! (Sede in zgrije obrvi.)

Maks (je k nji). Ne zamerite, Ninica, poglejte mi v obrvi... glejte, da Vas imam ~~rad~~ in da mi je pri srcu hudo... Jaz sem Van obljubil, Ninica, ko sem bil še vesel in mlad, ko je bilo pred štiriinajstimi dnevi, danes pa Van ne morem ničesar več obljubiti, ker sem bolj ubog nego Vi... obljubite mi Vi, Ninica, Vi mi dajte malo solazke, malo moci. Meni je zdajle tako slabo in tako slab me je, kot da bi mi bil nekdo iz groba zablial... kakor je zablialo takrat, Ninica, tako bom zablial jaz... morda še novej.

Nina (se vpeni k njemu, mu lene roko na ramo, kraj vratu).

Maks, o Maks, ~~nič~~ jaz Vas imam rada, nič se ne bojte...

Maks (se osvobodi, pol smehlja njeuza objema). No, sede ubogo, Bog ~~je~~ o slabo. Morda je tako boljše, Ninica, ~~ta~~

Individ. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Pozdravi Frančko!...

Nina. Se marlo, Marko!

Marko. Zbogom, Ninica! (Se sklene in odide.)

Nina (sede; ^{plainsko, tako} Marko! ^{tako, veselo, kako, ekvivalentno}).

Frančka (iz spalnice). ~~Nina, ali si zgovorila z njim?~~
Nina (jokaje, objame Frančko). O, Frančko! Mene je tako strah, -

~~Frančka. No, ne jha; Ninica. Zbogom, Ninica!~~
~~počuden; dolika, Ninica!... Kaj ti je povadit?~~

Nina. Mene je tako strah!
Frančka (vstane, objame Ninico). Nič se ne boj, Ninica, vse bo lepo in

~~dobro; mame je tako karkor da bi vedela si je la~~
~~da se bi hitro umirila brate... Nič se ne boj.~~

(Vrata iz obednice se odpro; pridejo: polgovorn; župnik, sodnik in njegove žene, Bernot, sodni adjunkt, ~~stok~~ Kanton, ~~Flaur~~ urposled Flaur, ki ostane pri durih.)

Župnik. No, Ninica, Bog z Vami. Tako se torej ^{in gospod pod durimi} postavljam z žmiceom. (Vsi se postarčajo od nje)

Kanton (Franči, ^{Franči, ~~spedi~~}). Ali je Marko šel?

Frančko. Ravnsko.

Kanton. Pogledj dol, če je v postilnici in pridi precej. (Frančka odide)

Sodnica (Kantonu in Bernotu). Jaz upam, da bom kmalu spet ^{okoližbrani; ~~po~~ kolj veseli piliki... (Bernotu) če ~~bo~~} tako prijazni in nas boste povabili.

Franč. Ne razumen milodine.

Sodnica. Duhaj pa tako čemeru?

Franč. Je že tako... (Nini.) No, gospodična Nina, lepo se zabavajte v klosteru, zbogom!

Kanton (župniku). Torej v poznihinjem, po izjutiarij; mersi!

Župnik. ~~Ja, ~~pa~~ kakor smo se znenili.~~
^{stoji pred tobom, ki je župnik} Kanton. Jelo me je veselilo, gospode... gospod

Bernot, prikazite se kmalu in ne tako čemeru.

Franč. Zbogom gospod Kanton. (Odpre vrata, odide, drugi za njim)

Kanton (Franči, ^{med vratni Frančka} Bernotu). ^{Je hitro v obednico} ^{prinese mabilko, odide za drugimi} ~~Pravilno, ~~prilagodite~~ malo!...~~

Frančka. Ravnsko je vabal in je šel.

Kanton (stopi v sobo). Nina, spat! Jutri vstaneš zgodaj. (Frančka v obednico, Nina v spalnico; Kanton

zapre duri v obednico, gre k stolu, potem nazaj, postane za hiš gre v kot in vzame pislo v roko;

hoče odpreti ^{stano, vrata} vrata; iz spalnice Frančelj v samu ^{počini, skrboma}

svajski.)
Frančelj: Oče -

Kanton (se sklene; z brutalnim obrazom). Spat! (Frančelj v spalnico; Frančka)

Kanton s puščko stoji ^{odide} v odide. Po katerem odmoru Nina iz spalnice, slekla je bila že blago, gre proti obednici.)

Nina (odpre duri v obednico). Frančka, mene je strah!

Frančka (iz obednice). ^{boja} Nina, ki se je oklene). Legi v posteljo, Ninica, in se zadržij čez glavo, pa te ne bo strah;

pakrzigij se in molj!

Nina. Ne morem moliti, Frančka; se zadržinem sri -

~~se mi ~~da~~ kakor da bi Marko ~~gledal~~ Frančka~~
~~in da bi ~~me~~ nes ~~na~~ ~~blat~~ ~~obraz~~... o, Frančka!~~

Frančka. Jezuo, Nina, kaj se ti sanja?

^(se leze in se odprta Francka)
Nina Ves hled strag in od cela kol mu kece kis... 28.

Franclj (iz spalnice, kakor prej). Francka, pizgi luc!

Francka. Saj je luc.

Franclj. Saj je sem in stork me je. Saj si spat, Francka.

Francka. Se pojdi, precej pride... ^{5. nohu} ~~ali ne gori ta~~ (Franclj se prime Franclj za kila.)

Nina. Gledj, tudi se luc gori premalo.

Francka. Saj je pivica. ^{atropa se je leze in odprta svetilko} (je u svetilki, da bi jo puzila.)

Nina. Kako se ti roka tusa, Francka, ali je je stork?

Francka (se zdigne, postuica). Ali nisi slisala, Nina?

^(Vsi trije sbudknejo se hlice drug k drugemu parja.)
Kantor (iz glavnega vhoda). ^{mi se puzajo, vzpetajo, puzajo, puzajo, puzajo.} Jezus, slenci, pohlekuite, molite,

pohlekuite slenci!... (Francka in Nina onemel v storku,

pohlekuite, Franclj zajoka.)

Kantor (iz glavnega vhoda). Kaj hladno in smovo). Kaj je? ~~Vatruita~~, spat! poinele? Spat, slenci!

Hana (izlegne roko, se ma umakne do skurji, diži za roko Francka in Francljine, nato stopi predurj, da bi ju skila). Pusti slenci - ~~spat~~ za boji solje -

pusti slenci!

Kantor. ~~Kaj ti je, Hana?~~ (obstane, jo pogleda). Kaj ti je Hana?

Hana. Ne dotakni se slenci!

Kantor (zropije butalno, Francki in Nini). ^(Francka in Nina v spalnico) Hana!

Kantor (prime Hano ledo za roko). Kod si hodila? Kaj si videla?

Hana. Tebe, ki si ga ubil, nedolžnega clovcka...

~~Kantor~~ pusti me, kakor Bogi te pozim. (Pohlekne predurj.)

Kantor (jo diži za roko, govori ledo, hladno). Sanjalo se ti je... Ti nisi hodila nikoder in jaz nisem hodil nikoder. ~~ledela me je za roko~~ Oči sva bila

du gori v robi in sva se napravljala spat... Vatruita!

^(jo vzdigne.) Slenci si oči, da se ti ne bo vec hledlo in pojdi v posteljo. Spat, Franclj!

Franclj. Oče, kam se deli puško?

Kantor. Kaj je imel oče?

Franclj. Cusko. ^{vede Francljine za roko,} (Kaj je imel oče?) ^{vzame palico.}

Kantor (je ~~zofa~~, ~~gane~~ v ~~hod~~, vzame palico). (Vzdigne palico.) Oče je imel palico!

Franclj (jokaje). Oče je imel palico!

Kantor (za sune stran, viže palico v hod). Spat! (Hani) Idi!

^(Hana in Franclj v spalnico.)

Kantor (sam; postopi, nato sede k mizi spredaj, zakrije strag z rokami in se skloni k mizi, da se dotakne roba o celom.)

Donacija ^{izba} ~~zoba~~ v puščici. Zadaj glavni vhod iz koridorja, na ~~desni~~ ^{desni} niško okno, na ~~levo~~ ^{levo} duri iz gostilnice. Opremljena je izba zelo enostavno; ^{belo posušene} ~~levo~~ bližje okna - namadni stoli, omara-kredenca, risbe v čimih okrožjih; na stajalu v desnem kotu različne maske in ženske obleke. Ob oknu klavir.

Francelj in Pepček, v čimih nedeljskih oblekah, ležata na tleh, pred seboj prapirje, kroglice z vodo, leseno skatlico za barve; riseta. Skizmuje se združeta, ~~z gosti gledata~~ ^{z gosti gledata} proti gostilnici.

Francelj: Oče! (Skocika kvistka, in kosača v ogradju ven.) Kantor (od leve; v donacijski obleki, brez klobuka). Kam pa, Francelj? Poskajaj! (Francelj in Pepček stojata pred durmi v ogradju.) Francelj (liho). Saj nisem nič naredil!

Kantor (gre k njima). Kaj pr se bojis, Francelj? (Gre vzame v naročje.) Lamej se no!... Kaj praviš, ali bi se malo pretepala?

Francelj (zajoka). Pepček (odpije mrla, kosača odidi). Kantor (Pepčka). Ti! Kam? Ostan! (Francelj in) Ogledaj mi v obraz, stisk! Zamej se! ~~Francelj (zajoka)~~ ^{za steno, avrovo}

Saj Francelj (zajoka). Saj nisem nič naredil. Kantor (meče, prosiče). No, daj, Francelj, bodi mrla nesel, ko si mi meni. Nic nisi naredil... no, Francelj, sudi jaz si nisem nič naredil. Poskajaj me malo za brado, Francelj! (Francelj se obrne od njega, kosača dol. - Surovo, ga postavi tuda na tla.) Idi k veržu! (Francelj in Pepček odideta.)

Kantor (gre k mizi pri oknu, vzame iz predala pisneta; z gretnim smehom). Šance ~~AA~~ dobre, mandati zgodovljen... za prekleto visoko ceno... Če je vredno življenje te cene!

Frančka (iz gostilnice, pinese vina in šunka, dene na mizo, se kosača skreniti.)

Kantor. Frančka! Frančka (postane). Kantor (gre k nji). Zakaj pa me tako gledaš, Frančka, zakaj se me ogibaš?... Od predsinoči mi še nisi pogledela naravnost v obraz. Kaj ti je, Frančka? Ali ti je dolgčas po Nini? (Stopi bližje k nji, Frančka se ~~na~~ umakne za korak, on jo prime za roko.) No, odgovari, govori!

Frančka (liho, suho, ne da bi mu pogledala v obraz). Dolgčas mi je po Nini. Kantor. Lajšes, Frančka, lajšes!... Jaz si povem, zakaj se me ogibaš; zakaj mi od predsinoči ne pogledaš v obraz. Bojis se me, Frančka, stisk se je! Ali ni reš? Povej.

Frančka. Res. (Zvije roko iz njegove.) Kantor (se skloni nižje k nji, s tresočim glasom, gadrijanim gnjevom). Zakaj se bojis moje roke, Frančka? Ali se ti zdi, da je umazana, da je krvava? Frančka (se umakne, stiskoma). Saj vam nisem nič stajala, pustite me! Kantor. Ne smelo bi te biti stisk, Frančka. Če bi bila moja roka krvava, bi jo morda poljubiti,

Francka!... Nič se me ne boj, nič se mi ne umikaj, -
sedi, Francka (prine je za roke), tukaj k meni, glej...
(je posadil na stol) in bova malo pila... (odpiru
steklenico) in se bova pogovarila...
Francka (si zakrije obraz). Oče, jaz pojdem stran,
za zmirom...

Kantor (glavno, strahoma in obenem zgovorno). Pri meni
ostanes! ~~Francka~~ (Tisje, skoro prosja) Pri meni ostani!
Francka, si si moj stek!... Glej, koliko sem delal
in koliko sem trpel in koliko sem se penizaval
pred sabo! Vse zase in za svojo oblast! Ali jaz
hočem, da se ti, Francka, veseliš naše oblasti in
našega bogastva. Jaz hočem, da me ljubiš, Francka,
da se smehljaš beselo in ponosno, kadar mi
pogledaš v obraz... Oh ne, Francka, nisem delal
in trpel sam zase... kaj mi bo zdej oblast,
ko nimam nikogar, da bi ljubil mene in mojo
oblast?... Zdej se me bojis in se mi ne upas
pogledati v obraz - ~~ko je že v stropu oče,~~
~~ko je bilo težkega in strahomega,~~ zdej, ko bo
naše zinjjenje veselo in prijetno, ko pojdemo
lahko naprej in si napravimo veliko kraljestvo.
Zdej, Francka, me moraš ljubiti; zdej se me
morate okleniti vsi, tako da bomo vsi
vsi skupaj, roko v roki; - veseli bogastva
in zinjjenja.

Francka. Jaz ne maram bogastva... stek me je
tega bogastva!

Kantor. Prepodi strahove! Pomeni si oči in
poglej bistro in pozri na strahove, kakor da
bi jih nikoli ne bilo!

Francka. Ne morem pozabiti, oče!

Kantor. Ne bodi neumnitjena, jaz sem tvoje
oče, nemili se!... Če pojdele zdej vsi stran od mene
in me ostavite samega, čisto samega, - ~~tedaj~~ me
ko stek v tej prazni hiši, kakor stek, ki se boji
seni in samote... Ne ostavite me samega, Francka,
ostavite pri meni.

Francka (ostane).

Kantor. Kam, Francka?

Francka. Tudi Vi se niste umilili.

~~AAAAA~~ Kana (iz gostilnice). Kantor, Lujarica je
tukaj, stekle ti je pipeljata. Moja si ji spravi
ob kuh, zdej ji reši stekle!
Delavka (iz gostilnice, s tremi vzgripnimi steci). Tukaj
jih imate, oblecite jih, nasitite jih, od vsaj
niso se nič jedli, danes je nedelja in ne bodo
nič kosili! (Pojine stekle naprej, steci se je drže
za kulo.)

Kantor (vzame s stajala klobuk, poče oditi, s ogledju).

Delavka (glavne, skoro kici). Nisi se umilil, tudi
Bog se te ne bo umilil! Vse si okradel in
oropl in nikogar se nisi umilil, ne nedolžnih
stek, ki ti nisi stecil nič žalega - pa kadar
bo zadoš, ko bo Bog udaril in sakrat
proklet ti in vsa tvoja hiša!... Le molči, le

pojdi: - proklet ti in vsa tvoja hiša! (Njeni
služici zapokrojo.)

Kantor. Zmolela si, ženska! ~~Pojdi, Hana, daj stopan~~
~~hanka!~~ Delavka. Bog védi, če sem zmolela, (Hana) če bi
ti slušci spili od lakote in bi bežali po vase
gor in dol za koo kumka, ti bi zmolela. In Bog daj!
da bi bežali, da bi bežali svoji služici ^{in hišici do hiše}
da ti spili od lakote.

Kantor. Ven!

Hana. Tusti žensko! Pojdite z mano, lam vam kumka!

Delavka. Ne maraj vašega kumka, je ukraden kruh!
Boljši pičkerec, nego ukraden kruh!... Le van,
služici, da hiša je prokleta! Proklet ti in tvoja
hiša! (Delavke odide v ozadje.)

Kantor. Zmolela je.

Hana. Ti jo imas na vesti! Proklet ti in tvoja
hiša! ~~glej pojdi in se spisi.~~

Kantor. Hana, ali se ti bléde? Ženska je nora, ~~je~~

~~ženska~~ ne bi jaz se za njene besede... Hana, bodi
pametna; glej, zdaj ko nas vai tako sovražijo,
zdaj ko smo koliko hudega že doživeli, se
moramo stisniti skupaj, se moramo imeti
se celo radi. Ali ~~ni~~ ni se mi vai tako umikate,
kako da bi vai me tako gledate, kakor da bi
imeli bujca v hiši in ne ščete in gospodarije...
Daj mi roko, Hana; Francka, daj mi roko se ti.
Če se imata sredi, se nam ni treba bati
prokletstva...

Hana. Ne dotakni se me z roko! Samo zaradi
slabk penziam greh in samoto in Bog mi odpusti,
da penziam. Greh je med tebo in med mano,
nič več se me ne dotikaj; ne odgovarjaj me, ne
preglej me več. Ne dotikaj se slabk, da jih ne
ovražaj, da ne bodo prokleti.

Kantor ^(glašeno; greh; kumki) Molci, Hana, molci! To je bilo in ni več.
Gde sanje so bile in jih ni več, samo sanje
so bile med tebo in med mano in jih ni več...
Ali ne vidiš, da je moralo biti? Ali ne vidiš,
da je bilo meni samemu do smrti hudo, ko
sem vzel na rame tako težko breme. Gresil sem
ker sem moral gresiti...

Hana. Pojdi v cerkev in se spovej in potem
razodeni ~~se~~ ^{greh} ~~se~~ ^{greh} ~~se~~. Če bo treba, pojdem
z slušci od hiše do hiše. Bolj lahko mi bo
pi srec kakor lanes. Tako stori in Bog ti bo
odpustil.

Francka. Tako stori, oče! (Hana in Francka odideta
na levo; Kantor ^{preproščaj} proči skun.)

Kantor. Pojdi v cerkev in se spovej in potem
razodeni..... To je konec te miževne peti, to je
moje kraljestvo!... Glej, kako je pišto to nevarnost...
božji mir z nebi... Kako je to čudno kaplo in
sladko... (Pogleda skozi okno, z mehkim nametkom.) Poluce
si je po mojem kraljestvu... kako bo šele potem
bijalo, ko bo vse izhripano, nobene sence več...

Francka (iz goščilnice). Pišila sta sadnik in adjunkt.

Kantor (strahoma, vzburjen). Je tako zgodaj?... (neho, pravec)
Francha, kaj mi reko zdaj... Bog o laho, Francha...
 In... glej... jaz sem tako slab, kerko čudno mi je
 pi srca... stoj pred duem, lajje mi ho, če bom
 vedel, da si blizu... daj mi zdaj roko!

Francha. Oče! (se pririje k njemu)
Podnik in adjunkt iz gostilnice.
Podnik (debelasen clovek, pozdravi z veselim obrazom). Isher
dan, kajed Kantor!

Kantor (vzburjen). Idi, Francha! (Francha odide na levo)
Podnik. Ne zamecite, da Vas je spet nadlegujemo
o to neprijetno stvarjo, ali mislim, da bomo
precej pi kraji... Ali bi ne dali prineseti kozarec
vina? Bomeili se bomo prijateljsko - brez vseh formalnosti.

Kantor. Paj mislim, da bomo precej pi kraji...
Podnik. Ej, tako se ne mudi! (Veselo) Jako sem
pisel sem... ~~Da je to bi bilo slabo~~
in zdaj tako neprijetno!

Kantor. Napravimo, napravimo! (Adjunkt spet
poprjaje in gje side.)

Adjunkt. Ali nimata malo bistro?

Kantor. Kaj pa je braba tinte ~~je to tinte~~ (Francha odide na levo)
Podnik. Spet se bomo pisala. Če ste borej
tako slovesni, da ob tej priliki ne poznate
prijateljske, borej hodimo slovesni... (Side.)

Ampak, sakrament... (zaklice) Francha!
Francha (odidei takoj od leve).

Podnik. Steklenico vina! (Francha odide.) Kaj pa vam
je? Ali Vas je ~~je~~ kandidatna napravila takega?
Tako čemerne Vas se nisem videl!

Francha (prinese steklenico, postavi na mizo, kozarec ji
pride na slà).

Podnik. Paj se ti soka bese, Francha! Ali ste
danes vsi skupaj - ? (Francha odide.)

Kantor. Napravite brj. Kaj ste pristli, da bi
me muceili?

Podnik (pregleda, pomolci, potem z recnejim glasom, pravec)
mondjje, got ho, se je taka.... Torej ne zamerite, da
pihajamo spet o bisto stvarjo... I bistin nesecim
dajed kam od predsincinjim... Pkar je sicer popolnoma
jeena, ampak zaradi forme... (bi je, potem ~~stalega~~)

Kaj pa Vi pravite o tem? Ali bi si bili
moqli misliti kdaj kaj takega od tega
daljocasnega, misnega cloveka?

Kantor. Od koga?
Podnik. Koga, ~~at~~ saj ste me sami opozabili
od Bernosta!

Kantor. Kaj je z Bernostom?
Podnik. Zdaj pa naj ~~at~~ pravam se besedo! - Ali
ste pijani, prijatelj, ne zamerite? ~~at~~ Govorite,
kakor da bi se vam sanjalo.

Kantor. Brj stovite, kar mislite.
Podnik. Vrag Vas vzemi! (z drugim glasom.) Ali
ste videli natanko, ali bi moqli priseci,

Da je vzel ~~to~~ Bernotovo puško sabo, ko se je poslovil od Vas?

Kantor. Ni je vzel. (Podnik udari po mizi, adjunkt pogleda zgruden na Kantorja.)

Podnik (skoro kriči). In včeraj ste rekli, da jo je vzel, izpred noč, da vam jo je vzel! - (Adjunkt.) Ne pisite nič, ~~da~~ ta človek je danes - - No, kako, - ali jo je vzel, ali je ni vzel?

Kantor. Ni je vzel! (Podnik ga gleda zelo zgruden, adjunkt odloži pero in se smehlja.)

Podnik. Ne da način se vse neha.

Kantor. Čemu po ovinkih; ne mučite me, pustite zdaj svoje juristiške nenumnosti in presojite naravnost: kdo ga je ubil, to je vprašanje!

Podnik. Kdo ga je kdaj ubil?

Kantor. Jaz sem ga ubil.

Podnik (vstane razjarjen). Človek! Prijateljstvo sem, prijateljstvo tja, - ne imejte me za norca! Naposled ~~trdi~~ stvar ni tako nesela, da bi izbijali kurdlosti zaveni! (Sede; z mimim glasom, kakor da bi bral.)

~~Podnik odgovarja, kakor se spodobi. (Sede.)~~
Bernotovega okloba, to je predvčerajšnjim, ste imeli goste, med njimi Bernota in Krnca. Poslednji je sedel ~~na~~ ^{bil} salonu in se je kmalu poslovil.

~~Podnik~~ ^{Podnik} je pri mizah spodaj v gostilnici, kjer je pil četrt vina, a potem se je napolnil po stopi čez polje; na polju, sbo korakor od Vaše hiše, so ga našli zjutraj ustreljenega in z razbito ^{črepinjo} glavo, morivec ga je bil ^{napeljal} udaril s puško najbrj ^{na} po glavi s kapilom parikat po glavi, zato da bi se namer dodobrega izersil. Kajmakri

prsti so se poznali sledov stropinj, vodili so do jarka in v jarku je ležala puška - Bernotova, kakor smo jo vse precej spoznali... Do tu je vse jasno.

Oti Bernot ^{pa} se zaklinja, da je ostavil puško pri Vas, natanko v listem kotu, kemor jo je bil postavil, ko je pisil. Da se je potem domislil na cesti, ne se mu ni hotelo vrascati... Jaz sem bil tisti večer sam pri Vas, ali ne morem se spominjati, da bi bil videl kakšno puško v kotu... Ali veste, da jo je bil prinesel sabo?

Kantor. Prinesel jo je.

Podnik. No, dobro... In ko je odšel, ali jo je vzel sabo, ali je ni vzel?

Kantor (neodločno). Kakor sem rekel.

~~Podnik~~ ^{Podnik} ~~se~~ ^{se} je ~~šla~~ ^{šla} sama z njim.

Podnik. Kakšno je bilo razmerje med Bernotom in Krncem? To je vprašanje, ki morate, kakor se meni zdi, ~~se~~ ^{se} odgovoriti. Ali sta si bila prijatelja?

Kantor. ~~Ne~~ ^{Ne} sta si bila prijatelja.

Podnik. ~~Podnik~~ ^{Podnik} ~~da~~ ^{da} ne morem biti diskretnejši: ~~stvari~~ ^{stvari} Bernot je bil zgracen z Vašo hčerjo?

Kantor. Ja.

Podnik. In združje čere, ~~kakor so mi povedali~~, je bilo

razmerje med grošincema nekako neprimerno. Kdo je bil temu vzrok?

Kantor. Tako Kneec.

~~Adjunkt. Jakes~~

Podnik. Kneec je ljubil Vaso hčer?

Kantor. Ja.

Podnik. In ona?

Kantor. Ni ji bil zoperu.

Adjunkt (smeleje). Kakor smo si mislili.

Podnik. ~~Reči je na dlan~~ Bernot je prišel ~~to~~ precej pozno, spontinjau se, da smo bili že povečerjali. Ko je prišel je bila Francka znoj in takrat je prišlo do razpava med njima. Ploplil je v sobo ~~precej~~ razburjen in jaz sam sem ga prišel, kaj se mu je pripetilo. Kato je prišel Kneec, in ja ostal je v sobi in se je posloval, ne da bi bil pogledal v sobo. ~~Vas bi je govorila, z obema in takrat~~ ~~ka je govorila Kneec, je bila že zaprečena~~ njegova usoda.

Kantor. Tako se je zgodilo.

Francka (iz gostilnice). ^{strašoma} Oče!

Kantor (se zdigne). Le idi, Francka! — (Francka odide.) ~~Kdo~~ ~~vzbujen~~. Biz torej napravile — čemu ~~to~~ razlaganje, čemu ~~to~~ uprejanja? ~~Kaj in Bernot s to stvarjo?~~ ~~Posedel sem Vas, kdo ga je ubil, — zdaj stovite, kar Vas je storiti!~~

Podnik. Kdo ga je ubil?

Kantor. ~~Jaz~~ (kriji in svoj odločno nego prej). Jaz!

Podnik (skrajno zmeden). Kantor, ali si zmedel?

Adjunkt (se zameje na glas). ~~se zameje na glas~~ ~~se zameje na glas~~ ~~se zameje na glas~~. To so čudne stave!

Podnik. ~~Janes mi, da bi z Vami govoril, ~~publično~~ ~~has, kot da to kaka, sluvar sama je čisto jasna~~ — (ustane) in nikoli bi si ne bil mislil o tem problemem Bernotu —~~

Kantor. Na vseh način ga je torej Bernot ubil in nihče drugi, — ne jaz in nihče drugi ne?

~~Ali se tako hitro prepričani o tem?~~

Podnik. Bogom, je priča, da Vas nimen re nikoli videl tako čudnega. Ali me imate nalasč za norca, ali pa se vam je v resnici zmedalo... Kdo drugi ~~pa~~ naj bi ga ubil? Ali niso dokazi tako jasni, da bi jih videl slepec? ~~Si niti in izprejui kogrec.~~ Ampak čudno je vendarle. Tak dolgočasnej, ~~čudnej~~, nerodnej — pa gre in ubije človeka iz same obsoje ljubosumnosti.

Kantor. Torej ga je res ubil?

Podnik (se obrne k njemu, po kakem odmoru, zelo vzburjen). Vrag Vas vzami! Obesite se! (Si obleče rukavo.)

~~Publično boreje Kneec, kada boče Kneec.~~

~~Ja Vas publicimo publicimo Vas, kadar boče Kneec.~~

~~Bogom! (Odide z adjunktom v zgodnj.)~~

Kantor (se zameje na glas). Zdej je torej jasno kakor na dlan, da ga nimen ubil. Bernot ga je ubil: dokazi govore tako glasno, da jih ni moči prepiti. Ubil ga je, — stvar je jasna kakor beli

dan in le čudno je, zakaj se tako vznemirjam; saj sem govornik, kakor resničen morec. — ~~Jaz mislim, da bi bil rabil na tisti vrsti, kajti vse države, ki mi se serjela čim dlje. Jaz si umijem roke.~~
(Gre proti gostilnici; veelo.) Francka!
Francka, ^{in gostilnici; g. izkani obizgon, sklenjanje rokavov.} kaj ste stori, oče?

Kantor. Ej, Francka, kaj da sem jaz storil? Hotel sem se v božjo voljo, Francka!

Francka (zud papi). Jaz pojdem oče, ne jezite se nad mano! (miruje).

Kantor. Če ne moreš ostati pri meni, — pojdi in Bog s tebo. Jdaj mi ni več težko; štela me je bila plahost in zdaj sem se je stresel za zmirom. Če pojdes, Francka, boš vzela sabo samo kosček, pač majhen kosček mojega srca... Pojdite vsi in vzemite sabo ljubezen; če vzamete sabo vse moje srce, — jaz ostane... Ne rabim več ljubezni od nikogar. Ali si bila pri dnuh, ali si stisnala?

Jaz moram ^{po} svoji poti dalje, ni greha tako velikega, da bi se p. mogel spustakniti obenuj. Če nočete z mano, ostanih zedaj, jaz pojdem po svoji poti, — moram ^{po} ~~poti~~.

Francka. Oče, zakaj ste to stori?

Kantor. Ej, Francka, kaj mi očitati? Govori, daj, ugoden ti! No, Francka, pojdi na cesto in povej vsemu, ki pride mimo: moj oče je hudec, je ropal, je ubijal. Pojdi in stori to, Francka!

Francka. Ne morem.

Kantor. O, Francka, ^{kako} slaba je tvoja čednost! Predno bi pisala na cesto, bi si smahnile kolena! Učnice bi se premikale, glasi pa bi me bilo iz gale! — Ubojica, ne hodi stran! Si ostaneš pri meni, tako slaba in tako plaha... (Veelo, skoro ironično, jo prime za obe roki.) Kedar pa pojdes, Francka, kam pr pojdes? — Ubojica, Francka, poslušaj: če bi ti jaz zdalej rekel: „Francka, pojdi in ne vani se nikoli več!“ — ti bi šla in bi stala pod pragom in bi se jškala!... Francka, si ne moreš stran. Pri meni ostanele vsi, privezani ste name, kakor z svojimi. (Zgrunči njene roke; hladno.) Jdaj pojdi in pinesi vino na mizo; mislim, da bo mrač skoro pri kraju. Komurni prej se dve mizi skupaj... (Francka stori tako, Kantor se smehlja)... no, glej!... (Z ogledje oskrbnik; Francka odide.)

Kantor. Kaj je? Vse v redu; slišaj pri kraju; Oskrbnik (podoben in sub clovek). ~~Ne je v redu~~; jutri pridejo vsi delat. Največji razgrajaci so prišli prvi odpuščanja prosit.

Kantor. Kaj pa je z Lujarjem?

Oskrbnik. Trisil je zdaj, sram ga je bilo. Po vašem navočilu ga nisem sprijel.

Kantor. Kaj je rekel?

Oskubnik. Bled je bil kakor zid in je šel.

Kantor. Pojdite v vas in če ga vidite, mu recite, da lahko pride. — (Oskubnik se pokriva, pred Immi se spet odhaja in se vrne.)

Oskubnik, ~~obiskovalci~~ ^{po Bernota so šli zindarmi.}

Kantor / ~~Hečaj se zdigne~~ ^{in ga pogleda.}

Oskubnik. Šečal sem jih, ko sem šel iz fabrike.

Kantor. Je dobro! (Oskubnik odide. — Francka prinese par steklenic vina in ^{postavi} na mizo; ~~pa~~ nato segreje stole in popravi pet; Kantor stoji pri oknu.)

Kantor (se obrne k nji). Kje je mati?

Francka. Gori.

Kantor. Naj pride dol, da postreže gostom. (~~Ho~~ Obide od stur, k Immi v ozadju; Francka na levo; iz ozadja Koprivec in velik in bel človek.)

Kantor. Dohel dan, Koprivec, receli me, da ste pisli.

Koprivec. Saj ni bilo treba rabiti. Izualjem krate! ~~čisto gotovo~~. Če imate gospode na svoji strani —

Kantor. Meni je veliko do tega, da se pogovorim v pametnim ljudem. Nečem da bi hodili voliti tako kakor davke plačevalci: na zapoved. Prikodijo nedeljs napravnim shod, da bodo ljudje volili, koga volijo.

Koprivec. E, vseeno je. Petkrat sem že volil, pa se nikoli nisem vedel, koga.

Kantor. Zato me zdaj ~~da~~ tako pogledate. (Jupnik in Immi v ozadju. — Francka prinese od leve kozarce) jih razpeloži po mizi in odide.)

Kantor. Le naprej! Jupnik (mu da roko). Kaj pa Vi pravite o tem strasnem poudarjenem, gospod Kantor?

Kantor. ~~Kaj~~ ^{Kaj} hocem, jaz ga nisem ubil. ~~Če~~ ^{Če} ~~ga~~ ^{ga} ~~ubijem~~ ^{ubijem}

Jupnik. In ravno po sistemu večerni, ~~da~~ ^{da} ko smo se pri vas tako dobro imeli. Prav tako se mi zdi, gospod Kantor, kakor da bi se bilo tukajle zgradilo, kakor da bi bila Vaša hiša kvava... ~~Če~~ ^{Če} ~~ga~~ ^{ga} ~~ubijem~~ ^{ubijem}

Jupnik. Vseeno je, žalostno! Vso noč se mi je sanjalo in celo pri mami mi ni dalo miru.

Koprivec. Kdo ga je pranzapran ubil?

Jupnik. Bernot! — In tako miren, dostojen mož; jaz sem ga imel rad, čepan je bezverec.

Prvi kmet. A, bezverec je, no!

(Bz ozadja pride še par mož.) Drugi kmet (ki je bil se med vrtni). Zindarmi so šli ponj.

Tretji kmet. Dol čy hit ga ganejo v vas. Kantor. Sedite, gospodje! prijetelj!

Jupnik. Ampak jaz le ne vem — saj se mi je zdelo, kakor da bi bil videl takrat puško v roki; — zdaj pa povijjo da je legala v jarku.

Kantor. Jo je pač vzel, ste se pač zmedli.

Jupnik. Ševeda sem se motil! — In ravno

Drugi kmet (je bil stopil za njim). Roke ima zvezane na hrbtu — Kmet ga je ugriznil v roko.

Franc (zmirj, mimno skua podo ljudje, tako dr se vidijo klobuki in nehalne glave). Instite me! Kaj sem vam storil? Kantor! Kantor!

Kantor (zakisci). Prepozno! (Kmet se od skua, vzame kozarec vina, nese ga do mizice in odlozi). Francka (dvim). Francka!

Francka (iz gostilnice). Oče, Bernard gre mimo. Kantor (ji da kozarec). Res — daj mu kozarec vina.

Francka (vzame kozarec in odide). Jupnik. Kaj vam je, gospod Kantor?

Kantor. Rad sem ga imel kakor nikogar.

Drugi kmet. Boj Mimoso. (Kmet se smeta od skua.)

Kantor. Glejte, slo je mimo vse. — In zdaj bodimo veseli, — glejte, kako je posijalo soluce ravno k nam... ~~pristo je pristo~~ pristo je k nam v vas ob tej slovesni uri...

Francka (iz ozadja, Jupnik prazen kozarec). Izpil je in ~~vsaj~~ vsaj je... Kantor. Idi — slo je mimo. — (Francka odide.) Tako je, prijatelji, kakor sem vam ~~bil~~ povedal. Kdor hoče kraj doseči, ~~ati~~ zase, za svojo paro, za ves svoj narod, ne sme biti plah in slab, ne obziren in ne usmiljen. ~~Čas do~~ ^{trona} ~~trona~~ je

mevodna — gaziti mora clovek do kolena v krvi in v soljah. Vsi so kurdodelci — ~~mora~~ mora ubijajo bruce in ubijajo telesa. Kdor hoče naprej, mora naprej, mora krviti v stran vrak kamen, ki mu je na poti, mora, ce je treba, preko srnel, mora preko gorkih človeških srnel...

Kdor mi ocite neusmiljenost, je sam prestaboten, da bi bil neusmiljen in njegova čednost je pinavstvo.

Jupnik! Res je!

Kantor. Prijatelji, to je pot, po kateri hodim. Vsi me strah in ne strah in z jasnim celom stojim pred vami. (Vzdigne kozarec.) Kdor mi more kaj ocitati, naj govori, naj ne

krei z mano. Vsi (prkajo z njim). Boj Vas givi, Kantor!

Juan Cantar